

OPĆI TEHNIČKI UVJETI ZA RADOVE U VODNOM GOSPODARSTVU

18. POGLAVLJE UREĐENJE OKOLIŠA

NARUČITELJ: HRVATSKE VODE

IZRADILI: CENTAR GRAĐEVINSKOG FAKULTETA d.o.o.
INSTITUT IGH d.d., Zagreb
GRAĐEVINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Voditelj projekta: prof. dr. sc. Anita Cerić, dipl. ing. građ.

Voditelj izrade: mr.sc. Blaženka Banjad Ostojić, dipl.ing.biol.-ekol.
Suradnici: Ena Bićanić Marković, mag.ing.prosp.arch.
Vanja Medić, dipl.ing.biol.-ekol.
Tatjana Travica, mag.ing.aedif.
Martina Sučić Sojčić, mag.ing.oecoing.
mr.sc. Zlatko Perović, dipl. ing.pom.
Lucija Končurat, mag.ing.oecoing.
Lana Šaban, mag.ing.prosp.arch.
Robert Španić, mag.biol.
Darija Maletić Mirko, dipl.ing.arh.

Zagreb, lipanj 2022.

18. POGLAVLJE
UREĐENJE OKOLIŠA

SADRŽAJ

18-00	OPĆE NAPOMENE I DEFINICIJE	18-1
18-00.1	DEFINICIJE.....	18-2
18-01	ZAKONODAVNI OKVIR.....	18-3
18-01.1	ZAKONODAVNI OKVIR - INSTRUMENTI ZA UPRAVLJANJE OKOLIŠEM I PRIRODOM- PUO / OPUO / OPEM.....	18-4
18-01.1.1	Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO).....	18-4
18-01.1.2	Procjena utjecaja zahvata na okoliš (PUO).....	18-5
18-01.1.3	Ocjena prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM)	18-7
18-02	PROVEDBA MJERA ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE	18-10
18-03	ZAKONI I PROPISI	18-12

18. POGLAVLJE

UREĐENJE OKOLIŠA

18-00 OPĆE NAPOMENE I DEFINICIJE

Vodno-gospodarski sustav predstavlja složeni skup aktivnosti, odluka i mjera kojima se na cjelovit način gospodari vodnim resursima nekog prostora. U svakodnevnoj praksi obavljanja poslova kojima se ostvaruje upravljanje vodama, djelatnost vodnoga gospodarstva podrazumijeva:

- zaštitu od štetnog djelovanja voda (uređenje vodotoka i drugih voda i zaštita od štetnog djelovanja voda: obrana od poplava i leda, zaštita od erozija i bujica, melioracijska odvodnja)
- korištenje voda (vodoopskrba, korištenje voda za melioracijsko navodnjavanje, korištenje vodnih snaga, korištenje voda za uzgoj riba, za plovidbu, sport, kupanje, rekreaciju i druge slične namjene)
- zaštitu voda od onečišćenja.

Riječ je o jedinstvenom sustavu kojim se treba gospodariti na integralan, odnosno multidisciplinarni način. Cilj vodno-gospodarskih zahvata promjena je prirodnog, zatečenog režima voda u ciljani režim, koji je iz nekog razloga (obrana od poplave, poljoprivreda, vodoopskrba...) ljudima, koji žive na tom prostoru, pogodniji. No, promjena aspekata zatečenog režima, zbog kompleksnosti vodnog sustava i njegovog odnosa sa širim ekosustavom, najčešće ima i niz manje poželjnih ili neprihvatljivih izravnih i neizravnih posljedica, odnosno utjecaja. Moguće utjecaje zahvata potrebno je pravovremeno uočiti i procijeniti te ih, svakako, sagledati u valorizaciji planiranih rješenja zahvata i konačnog odabira rješenja zahvata.

Cjelovito upravljanje zaštitom okoliša provodi se donošenjem i provedbom odluka i mjera kojima je svrha ostvarivanje jedinstvene zaštite okoliša, izbjegavanje i smanjivanje rizika po okoliš te osiguranje uvjeta za održivi razvitak sukladno Zakonu o zaštiti okoliša i posebnim propisima i instrumenata zaštite okoliša. Ciljevi zaštite vodnih sustava ostvaruju se:

- planovima (npr. višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije) te na razini pojedinačnih projekata (prilikom projektiranja zahvata) poticati ugradnju mjera zaštite okoliša i prirode već u ranim fazama planiranja zahvata
- prilikom planiranja sanacije, rekonstrukcije i razvoja sustava obrane od poplava te gradnje nizinskih retencija utvrditi mjere zaštite okoliša u sklopu procjene utjecaja na okoliš, odnosno mjere ublažavanja štetnog utjecaja prilikom procjene utjecaja na ekološku mrežu (Natura 2000)
- prilikom izrade planova i projekata konzultirati odgovarajuće stručnjake iz područja zaštite prirode (biologija/ekologija) i/ili Zavod za zaštitu okoliša i prirode. Gdje postoji rizik od većeg utjecaja na biološku raznolikost, zaštićena područja i ekološku mrežu, radi ubrzanja provedbe postupaka procjene utjecaja zahvata na prirodu, poticati ugradnju odgovarajućih mjera već u fazi projektiranja, a sukladno programu dodatnih mjera za područja namijenjena zaštiti staništa ili vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite
- uskladiti program redovitog gospodarskog i tehničkog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina s tehničkim rješenjima temeljenim na ekološki prihvatljivom pristupu te s takvim mjerama propisanim u drugim planovima i programima obrane od poplava.

18-00.1 DEFINICIJE

Ekološka mreža (Natura 2000) - koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje očuvanje ili kad je to potrebno, povrat u povoljno stanje očuvanja određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti. Ekološka mreža je sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i bioraznolikosti.

Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) - postupak pri nadležnom tijelu tijekom kojeg se na temelju pojedinačnih ispitivanja sukladno utvrđenim mjerilima i/ili utvrđuje može li planirani zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi provođenja postupka procjene utjecaja na okoliš (PUO). OPUO je upravni postupak koji se provodi temeljem izrađene stručne podloge, tj. Elaborata zaštite okoliša (EZO).

Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu (OPEM) – postupak pri nadležnom tijelu koji se provodi za strategiju, plan, program ili zahvat koji može imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. OPEM je upravni postupak koji se provodi temeljem izrađene stručne podloge, tj. prethodne, odnosno studije glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Okoliš - prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica, uključivo čovjeka i njegovo okruženje koje je stvorio (materijalna dobra, kulturna baština i dr.). Okoliš je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu. Zahvatima u okoliš smije se utjecati na kakvoću življenja, zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet samo u okvirima održivog razvitka. Cjelovito upravljanje zaštitom okoliša skup je povezanih i usklađenih odluka i mjera kojima je svrha ostvarivanje jedinstvene zaštite okoliša, izbjegavanje i smanjivanje rizika po okoliš te poboljšavanje i ostvarivanje učinkovite zaštite okoliša.

Procjena utjecaja zahvata na okoliš (PUO) - postupak pri nadležnom tijelu koji predstavlja procjenu mogućih značajnih utjecaja zahvata na čimbenike/sastavnice okoliša i opterećenje okoliša (zdravlje ljudi, biološku raznolikost, životinjski i biljni svijet, tlo, korištenje zemljišta, vode, zrak, klimu, krajobraz, materijalna dobra i kulturnu baštinu te razinu buke, otpad, promet i dr.) temeljem njihove prirode, veličine ili lokacije. PUO je upravni postupak koji se provodi temeljem izrađene stručne podloge, tj. Studije o utjecaju na okoliš (SUO).

Strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO) - upravni postupak pri nadležnom tijelu kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa, a provodi se temeljem izrađene stručne podloge, tj. Strateške studije o utjecaju na okoliš.

Zahvat - privremeno ili trajno djelovanje čovjeka koje bi moglo imati utjecaj na okoliš i prirodu, a za koje je potrebno od strane nadležnih tijela ishoditi odgovarajuće odobrenje za realizaciju.

Zaštita prirode - očuvanje bioraznolikosti, krajobrazne raznolikosti i georaznolikosti te zaštita dijelova prirode. Zaštita prirode provodi se osobito utvrđivanjem i procjenom stanja prirode, provedbom mjera zaštite prirode, a osobito mjera koje osiguravaju održavanje ili povrat u povoljno stanje očuvanosti, prirodnih stanišnih tipova i divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, proglašavanjem zaštićenih dijelova prirode, uspostavom sustava upravljanja prirodom i zaštićenim dijelovima prirode, kao i povezivanjem i usklađivanjem državnog sustava s međunarodnim sustavom zaštite prirode.

Zaštita okoliša - skup odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj sprječavanje opasnosti za okoliš, sprječavanje nastanka šteta i/ili onečišćivanja okoliša, smanjivanje i/ili otklanjanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete. Zaštitom okoliša osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog života i temelj koncepta održivog razvitka.

18-01 ZAKONODAVNI OKVIR

Ciljevi zaštite okoliša i prirode definirani su Zakonima o zaštiti okoliša i Zakonom o zaštiti prirode. Uvjeti uređenja i zaštite okoliša za zahvate u vodnom gospodarstvu (regulacijske i zaštitne vodne građevine, vodne građevine za melioracije, građevine za javnu vodoopskrbu i građevine za javnu odvodnju) analiziraju se u fazi planiranja, projektiranja i izrade projektne dokumentacije u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju. Način njihov izvedbe opisuje i definira glavni projekt i izdana građevinska dozvola u skladu sa Zakonom o gradnji.

U području vodnog gospodarstva sagledavaju se sljedeći zahvati podijeljeni u grupe:

1. REGULACIJSKE I ZAŠTITNE VODNE GRAĐEVINE

– nasipi, obaloutvrde, umjetna korita vodotoka, odteretni kanali, lateralni kanali, odvodni tuneli, brane s akumulacijama, ustave, retencije i druge pripadajuće im građevine, crpne stanice za obranu od poplava, vodne stepenice, slapišta, građevine za zaštitu od erozija i bujica i druge građevine pripadajuće ovim građevinama

2. VODNE GRAĐEVINE ZA MELIORACIJE

– kanali s pripadajućim crpnim stanicama, drenažama, betonskim propustima, čepovima, sifonima, stepenicama, brzotocima, oblogama za zaštitu od erozija, ustavama i drugim pripadajućim građevinama, uređajima i opremom.

Građevine za navodnjavanje – akumulacijske i druge zahvatne građevine, razvodna mreža i druge građevine pripadajuće ovim građevinama.

3. GRAĐEVINE ZA JAVNU VODOOPSKRBU

Građevine za javnu vodoopskrbu (građevine na vodnim tijelima), uređaji za kondicioniranje vode, vodospreme, crpne stanice, glavni dovodni cjevovodi i vodoopskrbna mreža.

4. GRAĐEVINE ZA JAVNU ODVODNJU

– kolektori za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda, mješoviti kanali za odvodnju otpadnih i oborinskih voda, kolektori, crpne stanice, uređaji za pročišćavanje otpadnih voda, uređaji za obradu mulja nastalog u postupku pročišćavanja otpadnih voda, retencijske i rasteretne građevine, ispusti u prijemnik i druge građevine pripadajuće ovim građevinama, uključujući sekundarnu mrežu.

Provođenje aktivnosti izgradnje provodi se po glavnom projektu prema kojem je ishodena građevinska dozvola i izvedbenom projektu gdje je isto propisano Zakonom o gradnji.

18-01.1 ZAKONODAVNI OKVIR - INSTRUMENTI ZA UPRAVLJANJE OKOLIŠEM I PRIRODOM- PUO / OPUO / OPEM

Formalne okvire kroz koje se ostvaruje integracija zaštite okoliša u sektorske politike svrstava se u dvije skupine.

Jednu skupinu čini praksa integralnog prostornog planiranja koja kao osnovni cilj ima održivi razvoj u prostoru i kao takva nastoji na uravnoteženi način spajati društvenu, okolišnu i ekonomsku komponentu razvoja.

Drugu skupinu čine postupci procjene utjecaja na okoliš (PUO) koji se u slučaju kada se analiziraju projekti, naziva procjena utjecaja na okoliš, dok se u slučaju kada se analiziraju politike, planovi i programi naziva strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO).

Uvriježeni engleski termini za PUO su Environmental Impact Assessment (EIA), odnosno za SPUO Strategic Environmental Assessment (SEA). Njihova izrada započeta je u nastojanju da se zaštita okoliša integrira u sektorske politike, i na taj način važnost okoliša prepoznata i uvažena već u ranijim fazama procesa planiranja i odlučivanja, kada u pravilu postoji više otvorenih mogućnosti nego kada se dođe do faze provedbenog projekta, koji je već u velikoj mjeri zadan postojećim kontekstom.

18-01.1.1 Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO)

Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) postupak je prikazan na slici 18-01.1.1.1. OPUO je postupak tijekom kojega se utvrđuje može li planirani zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi provođenja postupka procjene utjecaja na okoliš (PUO).

Zakonom o zaštiti okoliša i Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš propisano je da nositelj zahvata, kada utvrdi da se njegov zahvat nalazi na popisu zahvata iz Priloga II. ili Priloga III., podnosi nadležnom tijelu zahtjev za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš koja uključuje i prethodnu ocjenu za ekološku mrežu, čiji je sastavni dio Elaborat zaštite okoliša (EZO), tj. stručna podloga za pokretanje i provođenje postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš pri nadležnom tijelu. EZO sadrži poglavlja sa sadržajem kako je određeno u Prilogu VII. predmetne Uredbe.

Kada nadležno tijelo zaprimi zahtjev, ono pribavlja mišljenja od drugih tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te informira javnost o zahtjevu. U postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) nadležno tijelo na temelju podnesenog zahtjeva, na temelju pojedinačnih ispitivanja sukladno mjerilima (primjerice: kapacitet, snaga, površina i dr.) i/ili kriterija određenih u Prilogu V. Uredbe o procjeni utjecaja na okoliš (Narodne novine, br. 61/14, 3/17) utvrđuje može li zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi procjene.

Način provedbe postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš propisan je Uredbom (Poglavlje IV), a na kraju postupka OPUO-a nadležno tijelo izdaje Rješenje kojim se utvrđuje da je za zahvat potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš, odnosno rješenje kojim se utvrđuje da za zahvat nije potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš, donosi se nakon što nadležno tijelo razmotri mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima i mišljenja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

OCJENA O POTREBI PROCJENE UTJECAJA ZAHVATA NA OKOLIŠ (OPUO)

**Zakon o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18)
Uredba o procjeni utjecaja na okoliš (Narodne novine, br. 61/14, 3/17)**

Zahvati za koje je obvezna ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš određeni su u popisu zahvata u Prilogu II. I III. Uredbe o procjeni utjecaja na okoliš (Narodne novine, br. 61/14, 3/17)

Izrada Elaborata zaštite okoliša (EZO) i provođenje postupka OPUO u skladu s Uredbom o procjeni utjecaja na okoliš (Narodne novine, br. 61/14, 3/17)

**Zahtjev nositelja zahvata za provođenje ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš
Nadležnom tijelu**

Provođenje postupka OPUO

Donošenje Rješenja kojim se utvrđuje da je za zahvat potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš (PUO), odnosno rješenje kojim se utvrđuje da za zahvat nije potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš (PUO)

Slika 18-01.1.1.1. Prikaz postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) u skladu sa zakonskom regulativom

18-01.1.2 Procjena utjecaja zahvata na okoliš (PUO)

Procjena utjecaja zahvata na okoliš (PUO) je postupak prikazan na slici 18.-01.1.2.1. PUO je upravni postupak ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata s obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša kako bi se utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru i postigla najveća moguća očuvanost kakvoće okoliša. Postupak procjene provodi se već u ranoj fazi planiranja zahvata (investicije) i to prije izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za zahvat za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno.

Procjena utjecaja zahvata na okoliš mora osigurati ostvarenje načela predostrožnosti u ranoj fazi planiranja zahvata kako bi se utjecaji zahvata sveli na najmanju moguću mjeru i postigla najveća moguća očuvanost kakvoće okoliša, što se postiže usklađivanjem i prilagođavanjem namjeravanog zahvata s prihvatnim mogućnostima okoliša na određenom području.

Također, PUO predstavlja procjenu mogućih značajnih utjecaja zahvata na okoliš temeljem njihove prirode, veličine ili lokacije. Procjenom utjecaja na okoliš prepoznaje se, opisuje i ocjenjuje, utjecaj svakog pojedinačnog zahvata tako da se utvrđuje mogući izravni i neizravni utjecaj zahvata na sljedeće čimbenike: zemljište, tlo, vode, more, zrak i klimu, šume, stanovništvo i zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet, biološku raznolikost s posebnom pozornošću usmjerenom na vrste i staništa zaštićene sukladno posebnom zakonu, prirodne vrijednosti, krajobraz, materijalnu imovinu, kulturnu baštinu, uzimajući u obzir njihove međudnose te podložnost zahvata riziku od nastanka velike nesreće ili katastrofa ako je to relevantno za zahvat.

U Popisu zahvata u Prilogu I. koji je sastavni dio Uredbe o procjeni utjecaja na navedeni su zahvati za koje se obvezno provodi postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš. Kriteriji na temelju kojih se odlučuje o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš navedeni su u Prilogu V. koji je sastavni dio Uredbe.

Postupak PUO pokreće se na pisani zahtjev nositelja zahvata, a sadržaj tog zahtjeva propisan je u Članku 80. Zakona o zaštiti okoliša. Studija o utjecaju na okoliš (SUO) sastavni je dio zahtjeva, tj. stručna podloga za pokretanje i provođenja postupka procjene utjecaja na okoliš pri nadležnom tijelu, a obvezni sadržaj iste je detaljnije propisan u Prilogu IV. Uredbe.

Studija o utjecaju na okoliš obuhvaća sve potrebne podatke, dokumentaciju, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku, prijedlog ocjene prihvatljivosti zahvata i mjere zaštite okoliša u odnosu na zahvat te po potrebi, program praćenja stanja okoliša. Studijom se mora procijeniti utjecaj planiranog zahvata na okoliš na temelju čimbenika koji, ovisno o zahvatu i obilježjima okoliša, uvjetuju rasprostiranje, jačinu i trajanje utjecaja.

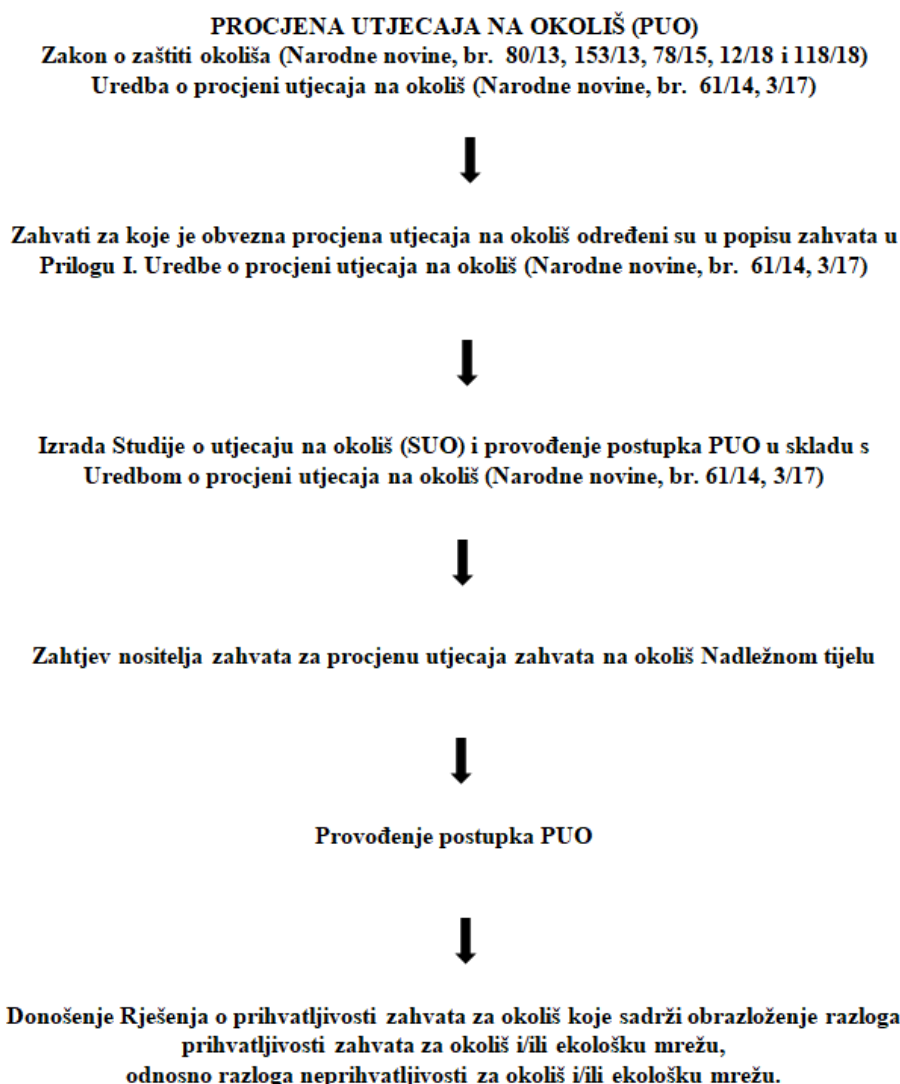
Studija mora biti izrađena na temelju najnovijih, vjerodostojnih i dostupnih podataka, izrađuje ju ovlaštenik – pravna osoba koja ima ovlaštenje za obavljanje tih poslova, a troškove izrade studije podmiruje nositelj zahvata.

Utjecaj zahvata na okoliš, njegovo vrednovanje i prihvatljivost ocjenjuje povjerenstvo na temelju studije. Povjerenstvo imenuje Ministarstvo za zahvate koji su određeni u Propisima zahvata iz Priloga I. i Priloga II. Uredbe, a upravno tijelo u županiji, odnosno u Gradu Zagrebu za zahvate iz Priloga III. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš.

Članovi povjerenstva imenuju se iz redova znanstvenih i stručnih djelatnika, predstavnika tijela i/ili osoba određenih posebnim propisom, predstavnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te predstavnika Ministarstva. Povjerenstvo radi na sjednicama i nakon što utvrdi da je studija cjelovita i stručno utemeljena, predlaže nadležnom tijelu upućivanje studije na javnu raspravu. Nakon provedene javne rasprave, povjerenstvo donosi mišljenje o prihvatljivosti zahvata i upućuje ga nadležnom tijelu radi donošenja rješenja koje je obvezni sadržaj budućih dozvola za provedbu zahvata.

Kada nadležno tijelo zaprimi zahtjev za procjenu utjecaja zahvata na okoliš, o istome informira javnost. Informacija sadrži osnovne podatke o zahvatu, lokaciji, nositelju zahvata, nadležnom tijelu, ostalim sudionicima u postupku, načinu provedbe postupka procjene, načinu sudjelovanja javnosti i zainteresirane javnosti te o načinu obavješćivanja o ishodu postupka.

Način provedbe postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš propisan je Uredbom (Poglavlje III.), a na kraju postupka (PUO) nadležno tijelo izdaje Rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš s propisanim mjerama zaštite okoliša i/ili program praćenja stanja okoliša. Kada procjena utjecaja zahvata na okoliš uključuje i glavnu ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, tada se izrekom rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš posebno navode mjere ublažavanja negativnih utjecaja zahvata na ekološku mrežu i/ili program praćenja stanja i izvješćivanja o stanju ekološke mreže.

Slika 18-01.1.2.1. Prikaz postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO) u skladu sa zakonskom regulativom

18-01.1.3 Ocjena prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM)

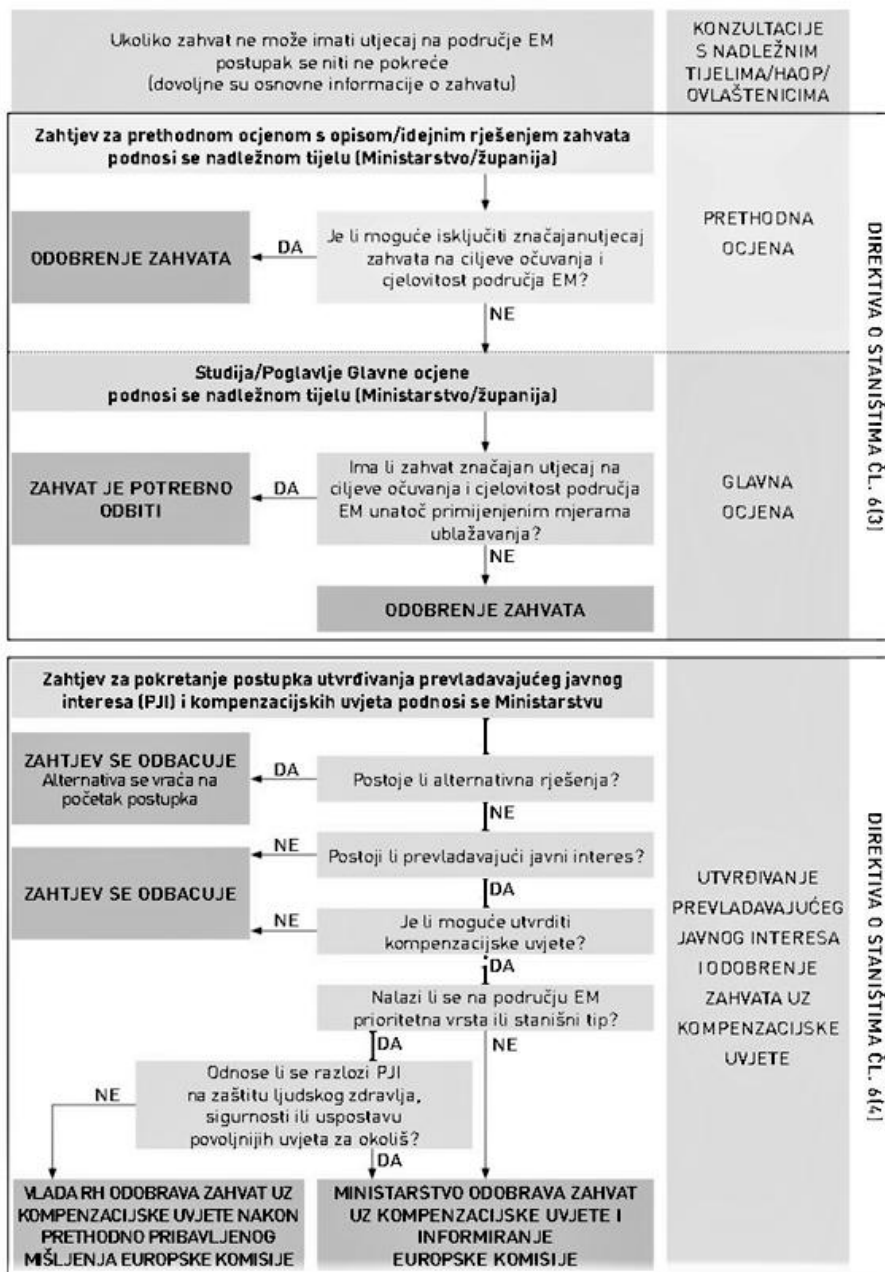
Natura 2000 je ekološka mreža sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Dosad je u ovu ekološku mrežu uključeno oko 30.000 područja na gotovo 20% teritorija EU što je čini najvećim sustavom očuvanih područja u svijetu.

Priprema projekata (investicija) obuhvaća, među ostalim, obvezu sagledavanja utjecaja na ekološku mrežu, a s obzirom na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže Natura 2000. Ocjena prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM) provodi se u okviru pripreme namjeravanog zahvata, prije izdavanja lokacijske dozvole ili izdavanja drugog potrebnog odobrenja za provedbu zahvata. Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se ocjenjuje utjecaj strategije, plana, programa ili zahvata, samog i s drugim strategijama, planovima, programima ili zahvatima, na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže (Slika 18-01.1.3.1 i 18-01.1.3.2).

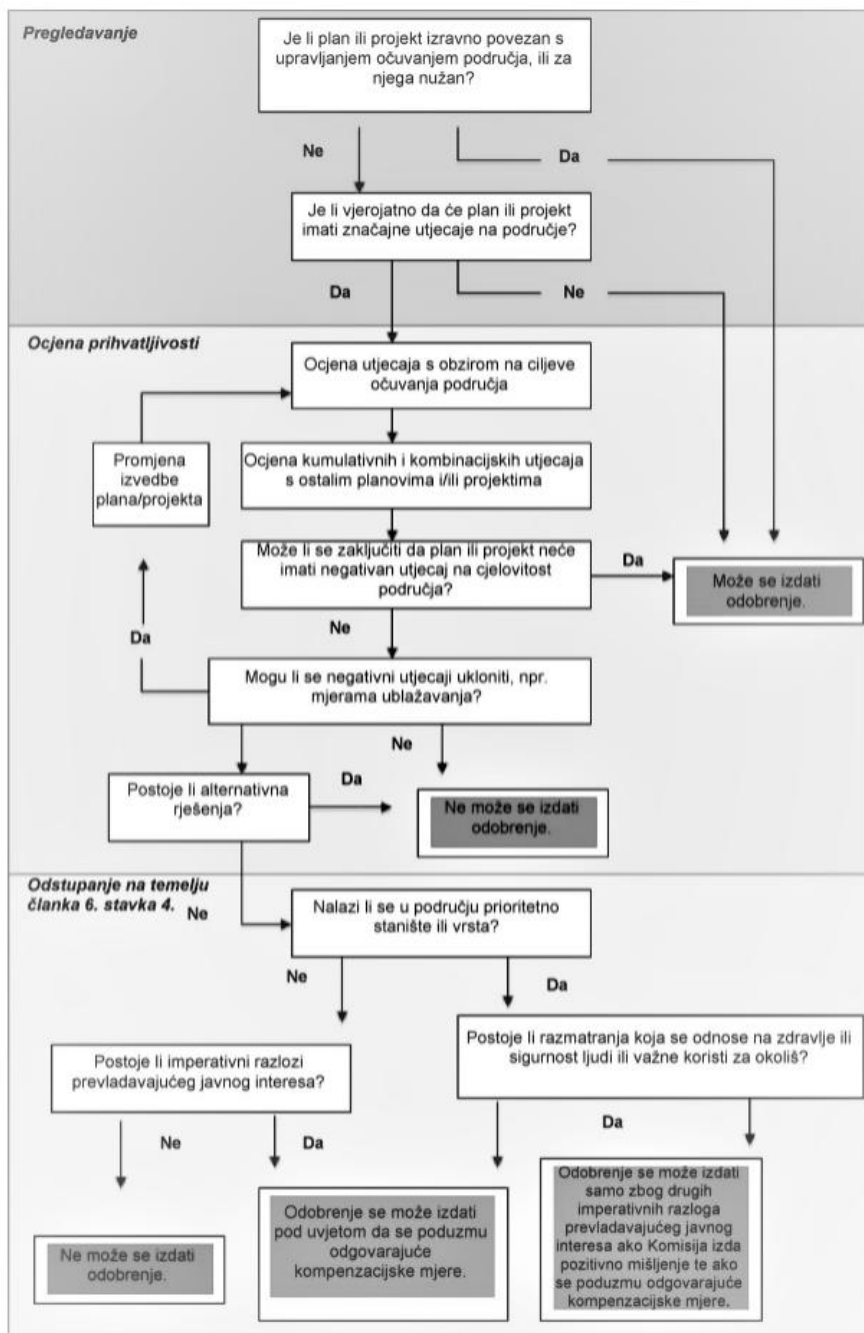
Zakonom o zaštiti prirode propisano je da se ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu provodi za strategiju, plan, program ili zahvat, kao i za svaku njihovu izmjenu i/ili dopunu, koja sama ili s drugim strategijama, planovima, programima ili zahvatima može imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

Ocjena prihvatljivosti sastoji se od:

- Prethodne ocjene prihvatljivosti (Prethodna ocjena)
- Glavne ocjene prihvatljivosti (Glavna ocjena) s ocjenom drugih pogodnih mogućnosti
- utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta.

Slika 18-01.1.3.1. Prikaz postupaka i mogućih ishoda OPEM (Izvor: Priručnik za OPEM, HR/2011/IB/EN/02 TWL, 2016.)

Slika 18-01.1.3.2. Prikaz toka postupka OPEM-a u skladu s metodološkim priručnikom Europske komisije (Izvor: Upravljanje područjima mreže Natura 2000 - Odredbe članka 6. Direktive o staništima 92/43/EEZ, EU, 2019.)

18-02 PROVEDBA MJERA ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

Ciljevi zaštite okoliša i prirode definirani su Zakonima tijekom planiranja zahvata i izrade projektne dokumentacije za ishođenje lokacijske i građevinske dozvole. Obzirom na vrstu zahvata u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, Zakonom o zaštiti prirode, Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš provodi se ocjena o potrebi procjene ili procjena utjecaja zahvata na okoliš. U isto vrijeme provodi se i Prethodna ocjena ili Glavna ocjena utjecaja na Ekološku mrežu.

Popis zahvata za koje se provodi postupak nalaze se na Prilogu I., II. ili III. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš. Za zahvate na popisu Priloga I. provodi se postupak procjena utjecaja na okoliš zajedno s glavnom ocjenom ako je zahvat na području ekološke mreže, a za zahvate na Prilogu II. i III. ocjene o potrebi procjene i prethodna ocjena na ekološku mrežu.

Nakon provedenog postupka procjene utjecaja na okoliš ili ocjene o potrebi utjecaja na okoliš dobivenim Rješenjem o prihvatljivost zahvata za okoliš i ekološku mrežu od nadležnog ministarstva propisuju se uz primjenu zakonom propisanih mjera i eventualne mjere zaštite okoliša i program praćenja stanja okoliša.

Ciljevi zaštite okoliša i prirode osiguravaju se kroz provedene postupke eventualnim propisivanjem mjera i programa praćenja stanja okoliša

Ukoliko se provedenim postupcima propišu mjere zaštite okoliša iste se ugrađuju u Glavni projekt, nakon kojega se za ishođenje građevinske dozvole izrađuje Elaborat usklađenosti Glavnog projekta s mjerama zaštite okoliša.

Obzirom na navedeno može se zaključiti da je uređenje okoliša tijekom izvođenja radova u vodnom gospodarstvu propisano projektnom dokumentacijom, odnosno glavnim projektom na koji je ishođena građevinska dozvole i temeljem kojeg je izveden troškovnik i izvedbeni projekt ako je isti potreban u skladu sa Zakonom o gradnji.

U projektnoj dokumentaciji i troškovniku definirane su aktivnosti (mjere) koje je potrebno izvesti (vraćanja okoliša u prvobitno stanje do pojedinačnih mjera zaštite sastavnica okoliša i ublažavanja opterećenja na okoliš).

Mjere zaštite okoliša propisane zakonskim aktima ili definirane rješenjem, nakon provedenog postupka, sastavni su dio projektne dokumentacije pa tako u konačnici i Građevinske dozvole prema kojoj će se zahvat izvoditi.

Člankom 127. Zakona o prostornom uređenju propisan je sadržaj Zahtjeva za izdavanje lokacijske dozvole koji sadrži:

- idejni projekt u elektroničkom obliku
- ispis idejnog projekta ovjeren kod projektanta
- rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš ako se radi o zahvatu u prostoru za koji se prema posebnim propisima provodi postupak procjene utjecaja na okoliš /ili prihvatljivosti za ekološku mrežu
- rješenje o ocjeni potrebe procjene utjecaja na okoliš ako to rješenje sadrži mjere zaštite okoliša i/ili program praćenja stanja okoliša.
- potvrdu o nostrifikaciji idejnog projekta ako je projekt izrađen prema stranim propisima

Sukladno Članku 128. navedenoga zakona Idejni projekt mora na neposredan i odgovarajući način sadržavati sve podatke potrebne za izdavanje lokacijske dozvole (lokacijske uvjete) te mora biti izrađen na način iz kojega su projektirana idejno-tehnička rješenja u skladu s propisima i aktima u skladu s kojima se izdaje lokacijska dozvola i posebnim propisima kojima se uređuje zaštita prirode i okoliša.

Sukladno Zakonu o gradnji, Članku 89. mjere i/ili program praćenja stanja okoliša utvrđenim rješenjem o prihvatljivosti zahvata za okoliš (PUO), odnosno rješenjem iz postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO), obvezni su sadržaj glavnog projekta koji je sastavni dio akta kojim se odobrava građenje ili drugih akata za provedbu zahvata koje se izdaju prema posebnom zakonu.

U svrhu utvrđivanja usklađenosti glavnog projekta s rješenjem o prihvatljivosti zahvata za okoliš, odnosno rješenjem o ocjeni potrebe procjene utjecaja na okoliš koje sadrži mjere zaštite okoliša i/ili program praćenja stanja okoliša, ako se radi o zahvatu u prostoru za koji se prema posebnim propisima provodi postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš, postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš i/ili ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, javnopravno tijelo koje je donijelo rješenje izdaje potvrdu glavnog projekta koja akt potreban za ishodenje građevinske dozvole.

U svrhu izdavanja potvrde na glavni projekt od strane tijela nadležnog za poslove zaštite okoliša i prirode izrađuje se elaborat usklađenosti glavnog projekta s mjerama zaštite okoliša. Kroz ovaj postupak moguće je izvršiti kontrolu primjene mjera u glavnom projektu te pravodobno uputiti projektanta na korekciju GP. Stoga se već u ranoj fazi glavnog projekta preporuča uključiti stručnjaka za okoliš/prirodu u slučaju potrebe za pojašnjenjem pojedine propisane mjere i njene svrhe. Isto je moguće provesti kroz krajobrazni elaborat. Zakonom o gradnji Čl. 69. navodi se kako je izradi glavnog projekta, odnosno pojedinih projekata koje sadrži, ovisno o vrsti građevine, odnosno radova, ako je to propisano posebnim zakonom ili ako je potrebno, prethodi izrada Krajobraznog elaborata. Preporuke iz elaborata se ugrađuju u glavni projekt te u troškovnik radova.

18-03 ZAKONI I PROPISI

Zakon o zaštiti okoliša	NN 80/13, 78/15, 12/18, 118/18
Zakon o zaštiti prirode	NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19
Zakon o prostornom uređenju	NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19
Zakon o gradnji	NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19
Zakon o vodama	NN 66/19, 84/21
Uredba o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš	NN 3/17
Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš	NN 61/14, 03/17
Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša	NN 64/08
Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže	NN 80/19
Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske	NN 30/09
Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine	NN 72/17

Poveznica:

Više informacija o EU fondovima možete pronaći na stranici Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova
Europske unije: **www.strukturnifondovi.hr**

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Hrvatskih voda